

رواج پوشش کامل اسلامی

● دبیرخانه شورای فرهنگ عمومی

حدود و کیفیت پوشش زنان مبحث بعدی است که بااستناد به آیات قرآن به آن پرداخته شده و سپس حدود حجاب اسلامی در رساله حضرت امام خمینی مورد اشاره قرار گرفته است. پژوهش حاضر در پایان، نظر چند تن از استادان دانشگاه را در رابطه با کیفیت پوشش آورده است.

در رابطه با پژوهش حاضر نکاتی مورد توجه واحد مطالعات این دبیرخانه نیز صورت گرفته از جمله:

- گزارش حاضر، با توجه به عنوان آن، در عمل بیشتر معطوف به جمع آوری سوابق و تاریخچه حجاب شده است، که در پایان نیز با تحلیلی نسبتاً ضعیف از فلسفه وجودی آن همراه است.

- نگارنده در دستیابی به هدف خود که همان جمع آوری سوابق و نظرات و تاریخچه باشد موفق نبوده است.

- نگارنده هدف واقعی خود را از پژوهش حاضر، در پایان گزارش بویژه در مصاحبه‌های انجام شده و نتیجه گیری آن نشان داده است. در واقع در این گزارش سعی شده است نشان داده شود که حجاب باید از چادر جدا شود و منظور از حجاب را پوشیدگی دانسته است، نه چادر. وی در این راستا تلاش دارد به ریشه‌های تاریخی و اجتماعی آن دست یابد و در نهایت ریشه بعضی گرایش‌ها را به احساس ناامنی اجتماعی تحویل می‌نماید. و به این نتیجه می‌رسد که اصل این موضوع این است که زن حجاب داشته باشد، حال به هر فرم و شکلی که می‌خواهد باشد. به نظر می‌رسد تحقق این امر در حقیقت پذیرش نوعی نسبییت فرمالیستی (شکل‌گرایی) در امر پوشش و حجاب است که این روند می‌تواند تا بی‌نهایت تداوم یابد، در این صورت در مقابل هر تماس اجتماعی و ضرورت کارکردی می‌بایست شکل (هنجار) تغییر یابد. به این ترتیب نمی‌توان تعریف دقیقی از حجاب ارائه داد، چون پوشیدگی عملاً می‌تواند به ورطه نسبییت فروغلطد و به طور مداوم می‌تواند شکل و در نتیجه محتوایی جدید بیابد.

مطلب حاضر، معرفی فشرده‌ای است از کار پژوهشی صورت گرفته در مورد پوشاک اسلامی. آنچه در پژوهش حاضر بیشتر مورد توجه قرار گرفته، سابقه و تاریخچه حجاب است. تحت عنوان نگاهی مختصر به تاریخچه حجاب زن در ایران، تاریخچه حجاب در ایران کهن، دوره اسلامی و دوره‌های بعد از آن و تحولات هر دوره در نوع پوشش و موقعیت زنان مورد بررسی قرار گرفته است.

تحت عنوان معنا و مفهوم حجاب اشاره می‌شود که قدیمی‌ترین لغت حجاب در قرآن در باره حضرت سلیمان و در نهج البلاغه در فرمان امیرالمؤمنین علی (ع) به مالک اشتر به کار رفته است. ابن خلدون در مقدمه خود فصلی تحت عنوان فصل فی الحجاب... دارد و حجاب را به معنی پرده و حائل آورده است. فقیهان نیز کلمه حجاب را به معنی سترو پوشش استعمال نموده‌اند که هر دو از نظر مفهوم یکی است. اسلام پوشش زن را برای رهایی از رهبانیت و ریاضت و یا اقتصاد قرار نداده است، بلکه طرز تفکر مسلمانان را برای پوشش زن روی تقوی و مکارم اخلاقی برده است، چرا که پوشش زن را لازم می‌شناسد و چشم پوشی مردان را به حفظ عفت عمومی ضروری می‌شناسد. در سوره احزاب آیه ۵۸ آمده است: ای پیامبر به زنان خود و دختران خود و زنان مسلمان بگو که قسمتی از چادرهایشان را به سر بیاندازند. این نزدیکتر است بر اینکه شناخته شوند، پس ایشان اذیت کرده نشوند.

با توجه به مفهوم آیه و مراجعه به احادیث نبوی و اخبار نتیجه گرفته می‌شود که زنان بعد از نزول این آیه در زمان خود حضرت رسول... (ص) از چادر یا نقاب یا پرده استفاده می‌کردند و روی برهنه بیرون نمی‌آمدند. چنانچه در سنن ابوداؤد ترمذی، موطاء امام ملک و دیگر کتاب‌های حدیث آورده شده است که حضرت رسول... (ص) امر کرد که زن در حالت احرام نقاب برگیرد و دستکش نباشد و به این ترتیب، زنان را در حالت احرام از نقاب و دستکش نهی فرمود. این حدیث به صراحت دلالت دارد بر اینکه زنان در عهد نبوت به پوشیدن نقاب

و دستکش عادت کرده بودند ولی در حالت احرام از آن منع شدند. مقصود از این حکم این نیست که مردم روی زنان را در موسم حج ببینند، بلکه هدف آن است که چادر که در حالت عادی جزو لباس بود در حالت احرام، جزء احرام نباشد. در ادامه نیز به سوره نور آیه ۳۱ اشاره شده و به مفهوم زینت و زیور زنان در این آیه پرداخته شده است.

حجاب در ادیان مختلف نیز در ادامه مورد توجه قرار گرفته و آمده است که پوشانیدن تن و بدن زن پیش از اسلام وحتى پیش از ظهور دیانت مسیح نیز معمول بوده و دیانت مسیح هم تغییری در آن نداده و تا آخر قرون وسطی در اروپا معمول بوده و آثار آن هنوز در خود اروپا باقی مانده است. حجاب در تورات حضرت موسی (ع) که مربوط به دین یهودیان است در آیه ۶۴ و ۶۵ از باب ۲۴ سوره تکوین و در قانون تلمود نیز اشاره شده است. سپس به آیاتی در انجیل و مسئله حجاب در کتاب پولس پرداخته شده است.

فلسفه پوشش عنوان دیگری است که فلسفه آن در اسلام، حفظ حریم، الهام بخشی، حفظ پاکي، حفظ تحکیم خانواده، جهت‌داری افکار، رشد و پیشرفت افکار، جلوگیری از اتلاف و انحراف و جنبه‌های دیگری چون سلامت اعصاب، حفظ اصالت مادری، حفظ شخصیت انسانی زن، استواری جامعه و حفظ بهداشت روانی فرد و جامعه و... شمرده شده است.